

Z. WÓJCIK – Walery Goetel (1889–1972). By w góry było po co chodzić. O turystyce, parkach narodowych i sozologii. Oficyna Wydawnicza „Wierchy”. Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK, Kraków 2019, 400 str., 90 ilustracji.

Jak można się po latach przekonać, interdyscyplinarna i społeczna działalność geologów może długo zachować się w pamięci przedstawicieli nauk o Ziemi, wzbudzając najczęściej bardzo pozytywne emocje, refleksje i wspomnienia. Przykładem takiego punktu widzenia jest nowa monografia o życiu i rezultatach działalności geologa, profesora Walerego Goetla.

Obszerna, wspaniale opracowana publikacja Zbigniewa Wójcika może wzbudzić zainteresowanie geologów, miłośników ochrony środowiska przyrodniczego, taterników, geoturystów i wielu, wielu innych przedstawicieli różnych środowisk oraz zawodów. Jest ona solidnie, merytorycznie przygotowana, składa się z kilku części – najważniejsza jest pierwsza, zawiera 11 rozdziałów zawartych na 290 stronach.

Druga część, określana jako suplement, to bardzo sumiennie opracowane kalendarium życia prof. W. Goetla, a także subiektywny wybór jego tekstów. Ponadto można się zapoznać z tytułami napisanych przez niego publikacji, a następnie zbiorem tytułów publikacji o nim.

Warto poświęcić uwagę również posłowi napisanemu przez prof. Andrzeja Maneckiego z Akademii Górniczo-Hutniczej, a także indeksowi nazwisk.

W świetle współczesnych perturbacji w naukach geologicznych, które dotyczą wytyczenia nowych kierunków badań, ponownego sprecyzowania kompetencji określonych placówek geologicznych, a przede wszystkim sformułowania celów, zadań i źródeł finansowania ich realizacji, książka o prof. W. Goetlu może być prawdziwym *panaceum* na dzisiejsze problemy.

Coraz mniej osób zna i pamięta prof. Walerego Goetla z autopsji. Niewielu, zwłaszcza młodszych geologów, czytało, a tym bardziej powoływało się na jego wyrażone w licznych publikacjach, poglądy, propozycje, sugestie

i prognozy. Dzięki Z. Wójcikowi możemy poznać pierwsze lata życia Goetla, a także charakterystykę jego działalności, podzieloną na trzy okresy: 1889–1907, 1907–1913, 1913–1972. Autor opisuje, tłumaczy i wyjaśnia z jednej strony zamiłowanie i fascynację taternictwem, a z drugiej zaś – nieprzepartą chęć poznania budowy geologicznej, przede wszystkim Tatr. Zbigniew Wójcik bardzo cierpliwie i przekonująco pokazuje czytelnikowi jak taternictwo, turystyka i geologia mogły wspomagać działalność społeczną Walerego Goetla dotyczącą m.in. pogranicznych parków narodowych, ochrony przyrody nieożywionej i to niezależnie od prowadzonych wojen, zmieniających się granic i ustrojów politycznych.

Nie sposób omówić, a tym bardziej ustosunkować się do ogromu poruszanych zagadnień, którymi na co dzień zajmował się i rozwiązywał prof. Goetel. Być może starsi geolodzy będą mieli niekiedy nieco inne zdanie, niż niezwykle tolerancyjnie, ugodowo i łagodnie usposobiony autor.

Recenzenta bardzo zainteresował rozdział XII pt. *Pobocza polityki*, gdzie autor napisał m.in. [...] *Walerego Goetla uczestnictwo w tzw. wielkiej polityce sprowadzało się głównie do szerczenia w różnych grupach społecznych idei ochrony środowiska przyrodniczego* (str. 282).

Chociaż kilka stron dalej stwierdza m.in. *Jeszcze raz podkreślimy, że Walery Goetel nie miał charakteru polityka* (str. 287).

Wielki rozmach, konsekwencja i zakres działalności prof. W. Goetla wzbudza ciągle uznanie i podziw. Warto na nowo poznać niektóre rezultaty jego działalności. Można tego stosunkowo łatwo i przyjemnie dokonać studiując dzieło prof. Z. Wójcika.

Prezentowana publikacja została wydana w bardzo atrakcyjnej szacie graficznej. Stanowi wspaniałe dzieło napisane przez dociekliwego, skrupulatnego i wiarygodnego historyka nauki, a geologii w szczególności, prof. Zbigniewa Wójcika.

Janusz Skoczylas
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu